

UTREDNING KOMPENSATIONSÅTGÄRDER FÖR RENNÄRINGEN

Förslag på kompensationsåtgärder för att gynna rennäringen inom Laevas sameby

Målsättningen med kompensationsåtgärder för att gynna rennäringsen är att både minska den kvarstående skadan för den enskilda samebyn och att stärka förutsättningarna för att, i landskapet som helhet, bedriva rennäring i ett långsiktigt perspektiv.

UTREDNING KOMPENSATIONSÅTGÄRDER FÖR RENNÄRINGEN COPPERSTONE, VISCARIA

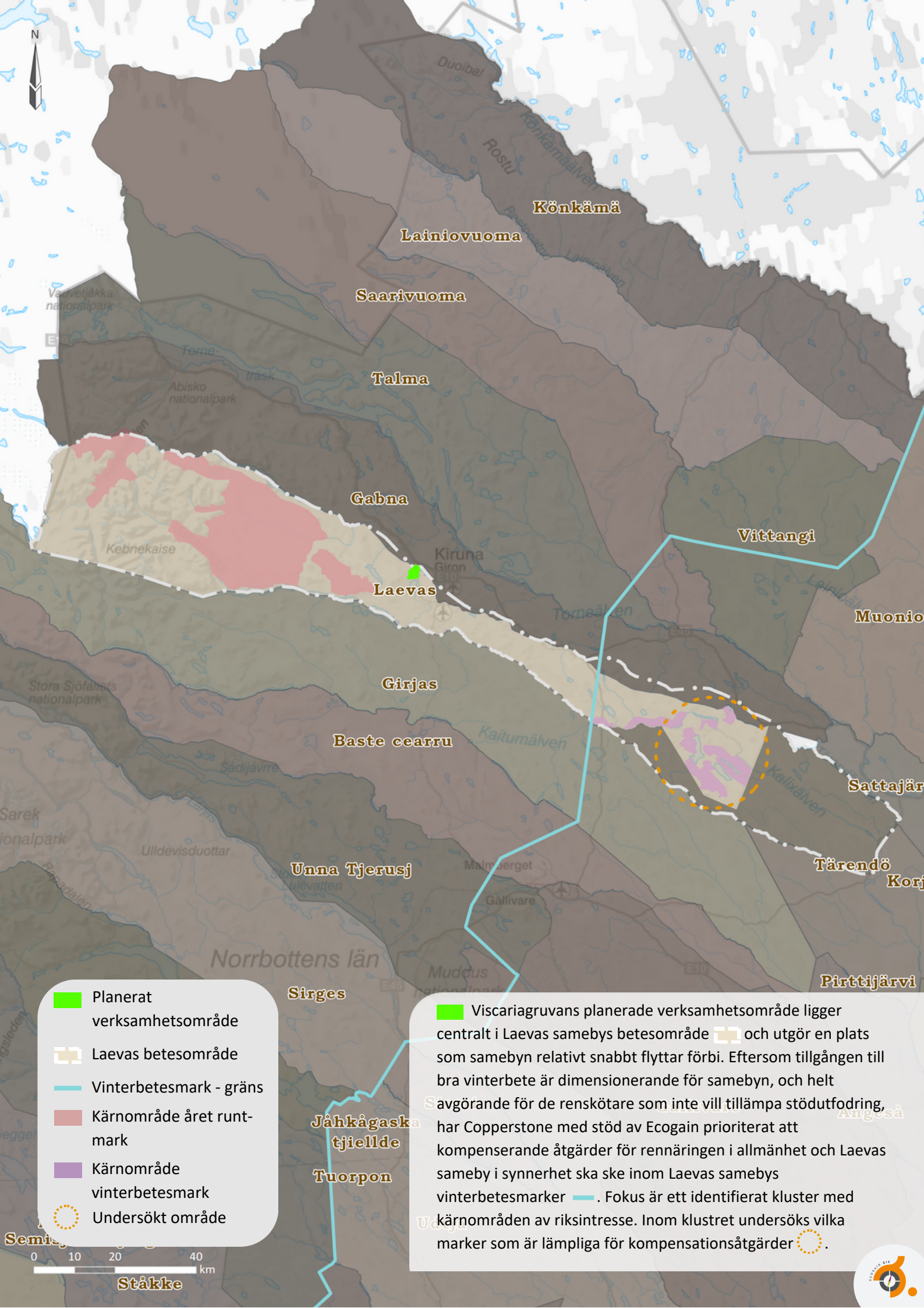
Med anledning av Viscariagruvans påverkan på rennäringens intressen har Ecogain analyserat åtgärder som – i den mån det går – kompenserar för den förväntade kvarstående skadan som inte går att undvika eller minimera genom villkor eller skyddsåtgärder.

Dessa kompensationsåtgärder ska dock inte vara förenade med ett villkor, utan är ett frivilligt åtagande från Copperstone. Bolaget planerar för att, utifrån ambitionen om ett nytt förhållningssätt i samhällsutvecklingen, testa metoder för att vidmakthålla och stärka betesresurserna i vinterbeteslandet inom vilket samebyn Laevas verkar.

I detta dokument redogör Ecogain för utredningens olika steg tillsammans med urvalsprocessen för föreslaget kompensationsområde. Därefter presenteras förslag på kompensationens genomförande, inklusive kompensationsåtgärder, samt hur kompensationsområdet kan förvaltas långsiktigt.

KÄANTÖJÄRVI

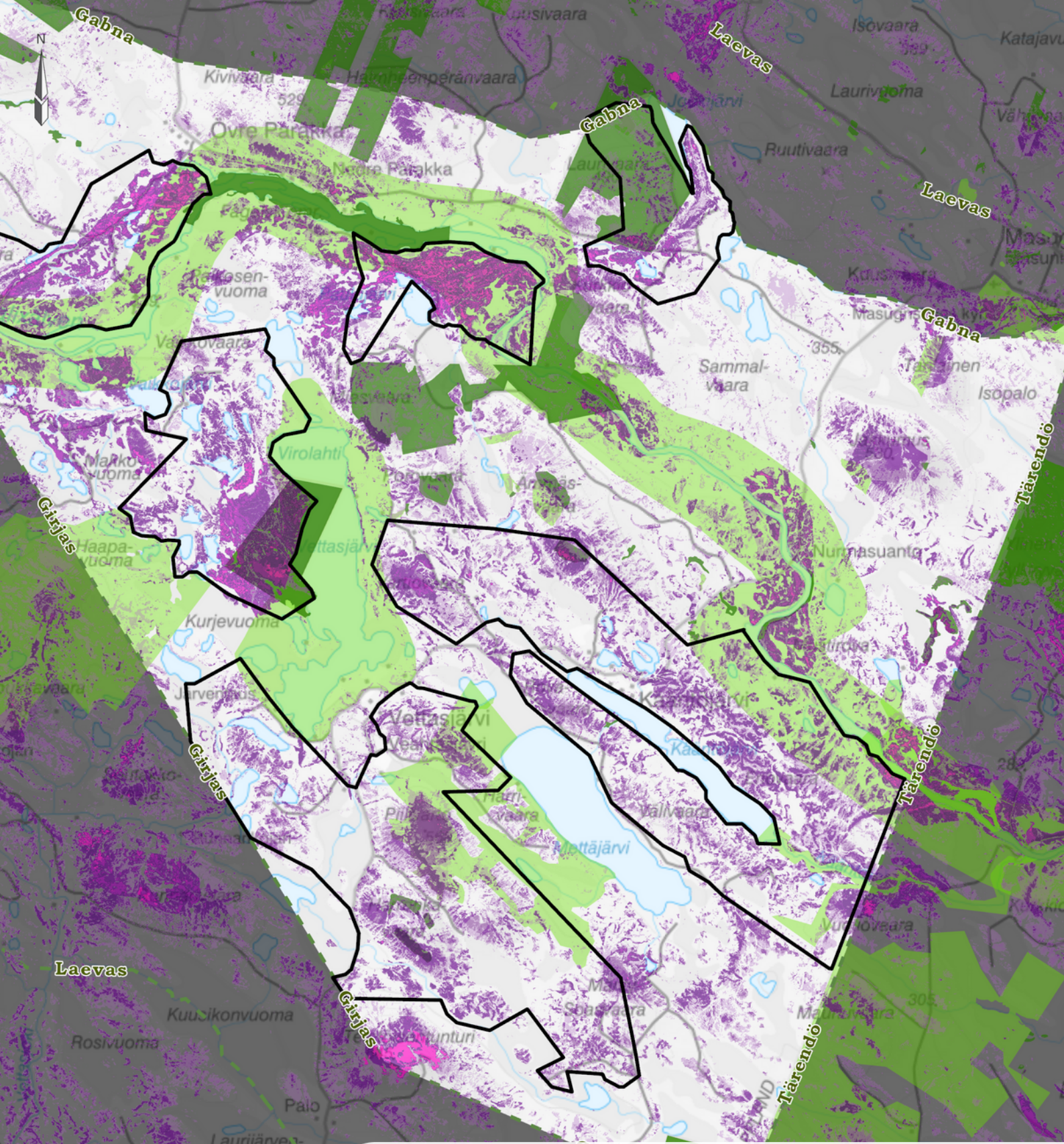

- Planerat verksamhetsområde
- Laevas betesområde
- Vinterbetesmark - gräns
- Kärnområde året runt-mark
- Kärnområde vinterbetesmark
- Undersökt område

■ Viscariagruvans planerade verksamhetsområde ligger centralt i Laevas samebys betesområde och utgör en plats som samebyn relativt snabbt flyttar förbi. Eftersom tillgången till bra vinterbete är dimensionerande för samebyn, och helt avgörande för de renskötare som inte vill tillämpa stödutfodring, har Copperstone med stöd av Ecogain prioriterat att kompensande åtgärder för rennäringen i allmänhet och Laevas sameby i synnerhet ska ske inom Laevas samebys vinterbetesmarker . Fokus är ett identifierat kluster med kärnområden av riksintresse. Inom klustret undersöks vilka marker som är lämpliga för kompensationsåtgärder .

- Kärnområde av riksintresse
 - Område med skydd
 - Område med visst skydd
- Ecogains marklavsprediktion
- Osäker
 - God förekomst

Laevas kärnområden av riksintresse är särskilt viktiga för vinterbetet. Här finns också skyddade områden i form av naturreservat, biotopskydd, naturvårdsavtal och nyckelbiotoper , därtill finns områden med mjukare skydd genom reservatsförslag, riksintresse för naturvård, skyddsvärda statliga skogar och Natura 2000-områden . Kompensation med avseende på betesresursen inom sådana redan skyddade områden skulle få begränsad effekt. Sådana åtgärder skulle inte betraktas som additiva. Således har ytor utanför de befintliga naturskydden varit prioriterade för utredningen om kompensation. Ecogains marklavsprediktion* visar var förekomsten av marklav förväntas vara störst. Det är känt att renens betesresurs under vintern till 70-80 % utgörs av marklavar, varför Ecogain fokuserat på åtgärder som syftar till att säkra eller förbättra tillgången av marklav.

*Utvärdering av metoden mot riksskogstaxeringens öppet tillgängliga provytor från 2021 visade en total träffsäkerhet i prediktionen på 80 % (k=0,33)

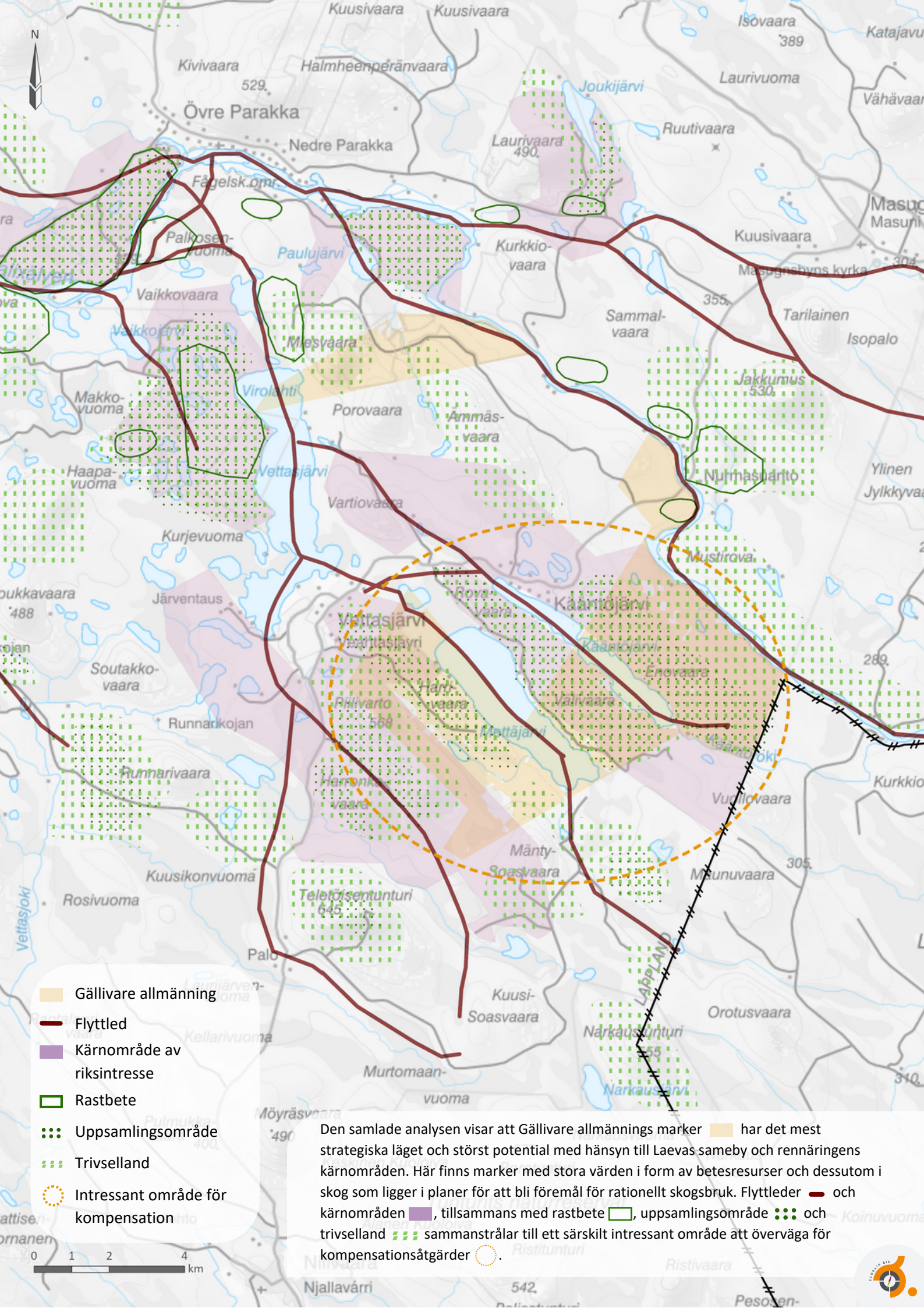

- Sveaskog
- Gällivare allmänning
- SCA

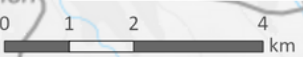
Av praktiska skäl har Ecogain i sin utredning av möjliga kompensationsmarker prioriterat att analysera ytor hos de stora markägarna som sammanfaller med god kompensationspotential. Med detta avses goda förutsättningar för marklav, att markerna ska bidra med additionalitet samt företrädesvis marker inom rennärings kärnområden. Sveaskog ■, Gällivare allmänning ■ och SCA ■ är de stora markägarna i området och det finns marker med potential hos samtliga dessa. Gällivare allmänningens marker har dock särskilt god potential tack vare stora oskyddade arealer med förväntad god marklavsförekomst, och centralt inom de största av rennärings kärnområden.

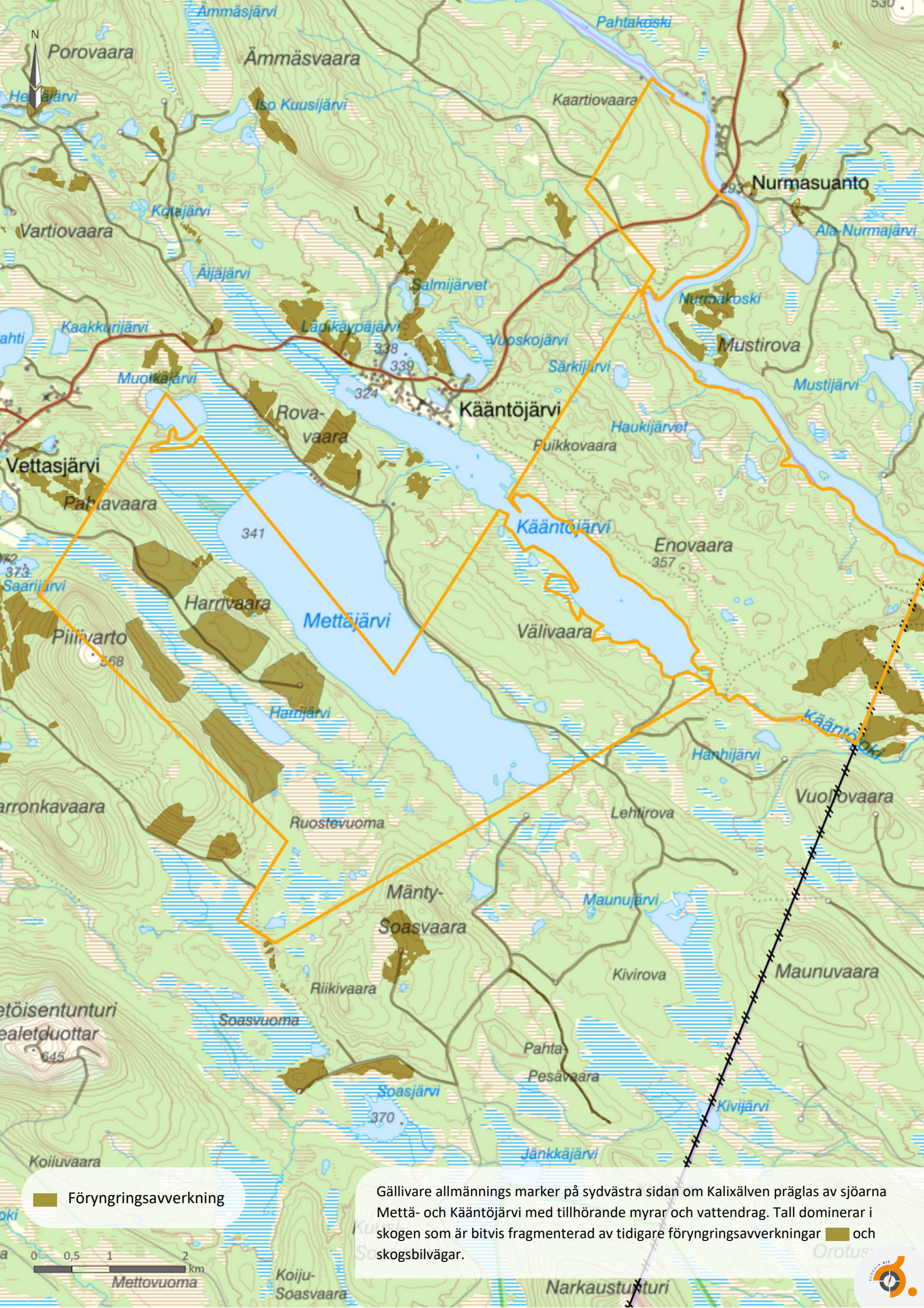

- Gällivare allmänning
- Flyttled
- Kärnområde av riksintresse
- Rastbete
- Uppsamlingsområde
- Trivselland
- Intressant område för kompensation

Den samlade analysen visar att Gällivare allmännings marker ■ har det mest strategiska läget och störst potential med hänsyn till Laevas sameby och rennäringens kärnområden. Här finns marker med stora värden i form av betesresurser och dessutom i skog som ligger i planer för att bli föremål för rationellt skogsbruk. Flyttleder — och kärnområden ■, tillsammans med rastbete □, uppsamlingsområde ▤ och trivselland ▤ sammanstrålar till ett särskilt intressant område att överväga för kompensationsåtgärder ○.

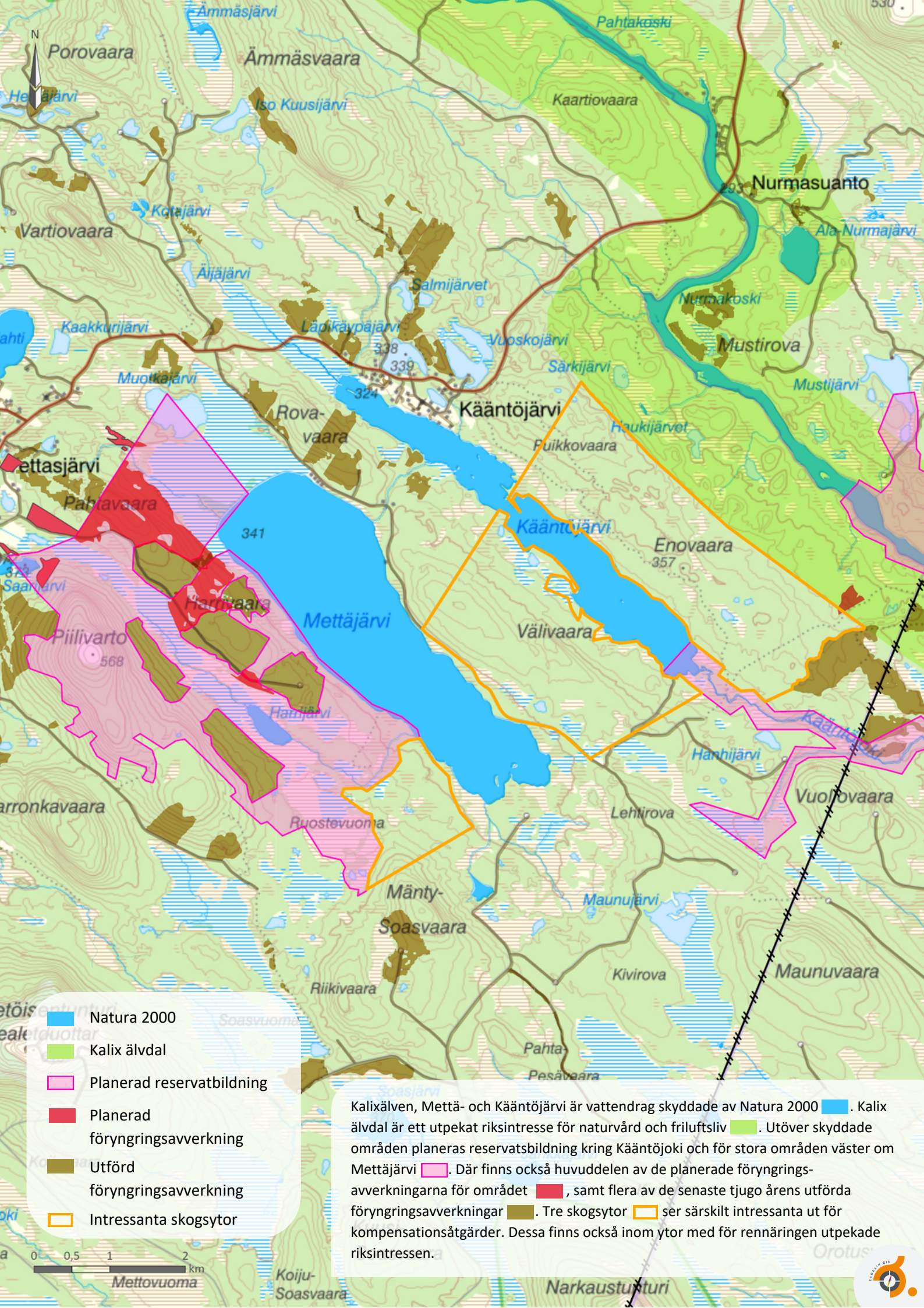

 Förnygringsavverkning

Gällivare allmännings marker på svvästra sidan om Kalixälven präglas av sjöarna Mettä- och Kääntöjärvi med tillhörande myrar och vattendrag. Tall dominerar i skogen som är bitvis fragmenterad av tidigare förnygringsavverkningar och skogsbilvägar.

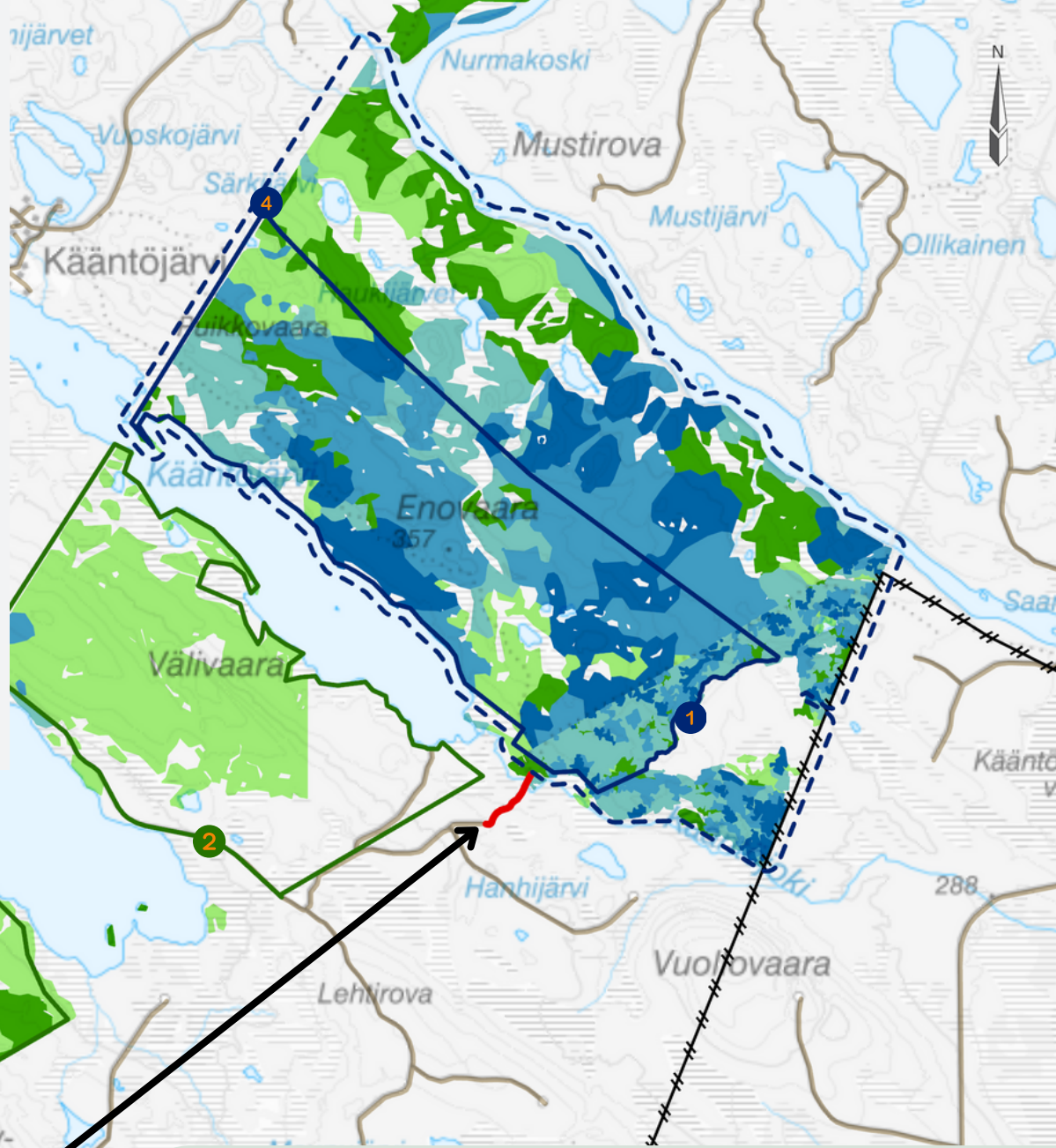

- Natura 2000
- Kalix älvdal
- Planerad reservatbildning
- Planerad förnygringsavverkning
- Utförd förnygringsavverkning
- Intressanta skogsytor

Kalixälven, Mettä- och Kääntöjärvi är vattendrag skyddade av Natura 2000. Kalix älvdal är ett utpekad riksintresse för naturvård och friluftsliv. Utöver skyddade områden planeras reservatsbildning kring Kääntöjoki och för stora områden väster om Mettäjärvi. Där finns också huvuddelen av de planerade förnygringsavverkningarna för området, samt flera av de senaste tjugo årens utförda förnygringsavverkningar. Tre skogsytor ser särskilt intressanta ut för kompensationsåtgärder. Dessa finns också inom ytor med för rennåringen utpekade riksintressen.

Skogens ålder har betydelse för betesresursen och för potentialen att kompensationsen ska vara additiv. Kompensationsåtgärder gör större skillnad i bestånd med äldre skog som i tid är nära att avverkas. Analyserna nedan bygger på data från en laserskanning i juli 2022. Beräknat virkesförråd per hektar används som proxy för åldersskattningar, där 56-79 m³sk ■ och 80-99 m³sk ■ bedöms vara trolig medelålders gallringsskog, medan virkesförråd i intervallerna 100-130 m³sk ■, 131-150 m³sk ■ och 151-206 m³sk ■ bedöms vara äldre slutavverkningsskog. Bedömningarna bekräftas av avverkningsanmälningar i närområdet.

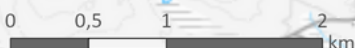
Vid Gällivare allmännings fältsyn tillsammans med Laevas sameby i augusti 2023 presenterade allmanningen sina planer på en ny skogsbilväg med syftet att börja avverka yta 4 söderifrån. Det ska noteras att yta 4 mellan Kääntöjärvi och Kalixälven helt saknar skogsbilvägar idag. Allmanningens planer kommer således öppna upp för omfattande avverkningar av äldre bestånd inom yta 4 under de kommande tiotals åren, och således potentiellt en stor förändring av renens betesförutsättningar här. Planerna är helt i linje med skogsvårdslagens grundläggande princip om att pågående markanvändning är virkesskörd, även i detta område.

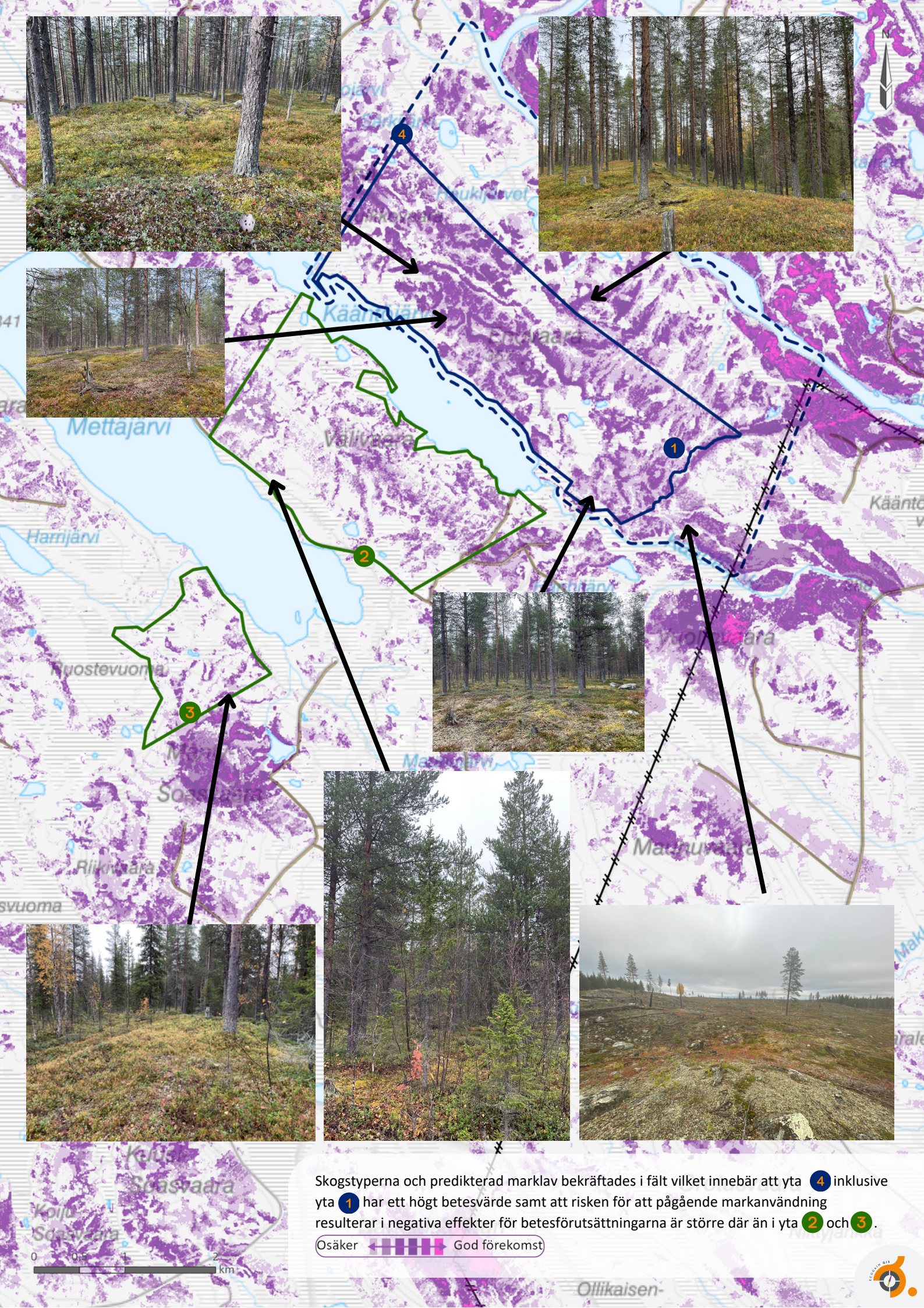
Yta 1 omfattar 683 hektar varav 537 hektar är produktiv skogsmark. Virkesförrådet uppskattades 2022 till 134,8 m³sk/ha för den produktiva skogsmarken. Grundyta 19,4 m²/ha - Medelhöjd 14,6 m - Medeldiameter 21,5 cm
Tallskog 54 % Granskog 5 % Blandskog 25 % Lövskog 2 % Övrigt 14 %
475,6 hektar ~slutavverkning 121,2 hektar ~gallringsskog ●

Yta 2 omfattar 526 hektar varav 300 hektar är produktiv skogsmark. Virkesförrådet uppskattades 2022 till 65,2 m³sk/ha för den produktiva skogsmarken. Grundyta 12,9 m²/ha - Medelhöjd 9,4 m - Medeldiameter 13,5 cm
Tallskog 7 % Granskog 2 % Blandskog 23 % Lövskog 6 % Övrigt 62 %
5,6 hektar ~slutavverkning 279,1 hektar ~gallringsskog ●

Yta 3 omfattar 156 hektar varav 79 hektar är produktiv skogsmark. Virkesförrådet uppskattades 2022 till 71,7 m³sk/ha för den produktiva skogsmarken. Grundyta 12,9 m²/ha - Medelhöjd 10,9 m - Medeldiameter 16,5 cm
Tallskog 6 % Granskog 11 % Blandskog 30 % Lövskog 11 % Övrigt 42 %
0,0 hektar ~slutavverkning 126,3 hektar ~gallringsskog ●

Yta 4 omfattar 1458 hektar varav 1104 hektar är produktiv skogsmark. Virkesförrådet uppskattades 2022 till 125 m³sk/ha för den produktiva skogsmarken. Grundyta 18,2 m²/ha - Medelhöjd 14,3 m - Medeldiameter 20,9 cm
Tallskog 40 % Granskog 6 % Blandskog 27 % Lövskog 2 % Övrigt 25 %
814,5 hektar ~slutavverkning 350,6 hektar ~gallringsskog ●

Skogstyperna och predikerad marklav bekräftades i fält vilket innebär att yta 4 inklusive yta 1 har ett högt betesvärde samt att risken för att pågående markanvändning resulterar i negativa effekter för betesförutsättningarna är större där än i yta 2 och 3.

Osäker God förekomst

0 0,5 1 2 km

Ecogains sammanvägda slutsats är att området mellan Kääntjärvi och Kalixälven (yta 4) är det område inom Laevas samebys vinterbetesmarker där kompensationsåtgärder har störst potential att gynna rennäringen i allmänhet, och samebyn i synnerhet.

Förslaget är att under en tid bromsa pågående markanvändning i yta 4. Detta görs genom att överhålla skogen under den tid som Viscariagruvan är i drift. Med överhållning menas att låta skogen fortsätta växa trots att den kan vara avverkningsmogen.

Kompensationen ger möjlighet att både bibehålla och stärka de goda betesförutsättningarna i området. Överhållningen för med sig att renskötseln i området kan fortgå som hittills för samebyn. Området kommer fortsätta vara en viktig betesresurs. Risken för att betesresursen förstörs genom avverkning och efterföljande markberedning finns inte kvar så länge som kompensationen är i kraft. Likaså minskar risken avsevärt för att betet kan bli låst till följd av att snön packas hårt på nyavverkade ytor och i ungskogar.

Överhållningen är dock bara den inledande åtgärden i en kompensationsplan. Den behöver sedan kompletteras med en renbetesoptimerad skogsbruksplan. Skog som står helt utan skötselåtgärder kan visserligen bygga ansevliga naturvärden, men med tiden kan en allt tätare och mörkare skog föra med sig negativa konsekvenser för de ljuskrävande marklavarna. Ecogains bedömning är att inom ca 20 år kommer den dominerande positiva effekten av överhållningen successivt och gradvis ersättas av negativa konsekvenser för marklaven. Framför allt uppskjutna gallringar kommer innebära försämringar för markbetet.

Åtgärderna inom en renbetesoptimerad skogsbruksplan kommer ha fokus på att ännu mer optimera betesresursen. Detta kan ske genom skötsel för att skogen ska vara mer ljusöppen än idag. Vilka åtgärder som är mest optimala är en komplex fråga som kommer behöva analyseras när arbetet med den renbetesoptimerade skogsbruksplanen startar. Åtgärderna måste också harmonisera med renskötarens behov samtidigt som verkställandet av åtgärderna är beroende av Gällivare allmänningens kompetens. Laevas sameby kommer bjudas in att medverka i val av åtgärder.

Ecogains förslag är att arbetet med den renbetesanpassade skogsbruksplanen påbörjas när tillståndet för Viscariagruvan vunnit laga kraft och att de första skötselåtgärderna genomförs senast inom 10 år.

Överhållningen med renbetesoptimerad skogsskötsel ska gälla så länge som Viscariagruvan är i drift, och ska utgöra ett frivilligt åtagande från Copperstone.

Den föreslagna kompensationen ska kompensera för gruvans skada genom att stärka vinterbetesförutsättningarna för den drabbade samebyn. Storleken på området för kompensationen inom yta 4 om 1458 hektar är större än gruvans planerade verksamhetsområde om 863 hektar, och avsevärt större än det område med naturmark som tas i anspråk av den planerade gruvan.

Det är Ecogains uppfattning att nyttan av den föreslagna kompensationen med marginal överstiger skadan av den tillkommande gruvans markanspråk och indirekt påverkan utanför gruvområdet, och dessutom delar av eller troligen hela den skada som tidigare orsakades av Viscariagruvans första etablering.

3.

